

Lectiō grammatica

participium (part.)

[1] -ā|ns -a|nt|is

[2] -ē|ns e|nt|is

[3] -ēns -ent|is
(-i|ēns -i|ent|is)

[4] -i|ēns -i|ent|is

masc./fēm.

sing. plūr.

nōm. -ns -nt|ēs

acc. -nt|em -nt|ēs

gen. -nt|is -nt|ium

dat. -nt|ī -nt|ibus

abl. -nt|e|ī -nt|ibus

neutr.

nōm. -ns -nt|ia

acc. -ns -nt|ia

gen. -nt|is -nt|ium

dat. -nt|ī -nt|ibus

abl. -nt|e|ī -nt|ibus

Cap. XV

Lectiō I

ego sum habeō

tū es habēs

is/ea est habet

Lectiō grammatica (versūs 133–150)

Exercitium II

1. Vocā|re infinitīvus est. Vocā|ns est _____.
2. Vidē|ns, pōn|ēns, audi|ēns _____ sunt.
3. Infinitīvus volāre, participium vol_____.
4. Infinitīvus sedēre, participium sed_____.
5. Participium dūcēns, infinitīvus dūc_____.
6. Participium veniēns, infinitīvus ven_____.
7. Participium faciēns, infinitīvus fac_____ ; item participium capiēns, iaciēns, fugiēns, pariēns, accipiēns, aspiciēns, infinitīvus cap_____, iac_____, fug_____, par_____, accip_____, aspici_____.

Singularis

Plūralis

Masc./Fēm. Neutr.

Masc./Fēm. Neutr.

8. Nōm. volāns vol_____ vol_____ vol_____

9. Acc. vol_____ vol_____ vol_____ vol_____

10. Gen. vol_____ vol_____ vol_____ vol_____

11. Dat. vol_____ vol_____ vol_____ vol_____

12. Abl. vol_____/___ vol_____/___ vol_____ vol_____

13. Nōm. canēns can_____ can_____ can_____

14. Acc. can_____ can_____ can_____ can_____

15. Gen. can_____ can_____ can_____ can_____

16. Dat. can_____ can_____ can_____ can_____

17. Abl. can_____/___ can_____/___ can_____ can_____

18. Masculīnum et fēminīnum: volāns, canēns est _____ singularis, volantem, canentem _____, volantēs, canentēs _____ aut _____ plūralis.

19. Neutrūm: volāns, canēns _____ aut _____ singularis est, volantia, canentia _____ aut _____ plūralis.

20. Volante, canente _____ est.

21. Volantī _____ aut _____ singularis est, volantibus _____ aut _____.

22. Volantis, canentis est _____, volantium, canentium _____ plūralis.

CAPITVLVM QVINTVM DECIMVM

Lectiō p̄ima (versūs 1–40)

Exercitium I

1. Dēlia: "Ego laeta _____. Nōnne tū laeta _____, Syra?"
2. Syra: "_____ laeta nōn _____. Cūr tū laeta _____, Dēlia?"
3. Dēlia: "Laeta _____, quia Lēander mē amat: _____ amīcus meus _____; _____ amīca eius _____."
4. Dēlia amīcum habe _____, itaque _____ laeta _____.
5. Dēlia: "Nōnne tū amīcum habē _____, Syra?"
6. Syra: "Ego amīcum nōn habe _____."
7. Dēlia: "Cūr amīcum nōn habē _____?"
8. Syra: "Amīcum nōn habe _____, quia fōrmōsa nōn _____. _____ amīcum habē _____, quia fēmina fōrmōsa _____."

Exercitium 2

1. Diodōrus _____ Mārci est; Mārcus _____ Diodōri est.
2. Diodōrus puerōs _____ verberat; eō modō magister discipulōs improbōs _____ solet.
3. Diodōrus enim magister _____ est.
4. Sextus p̄rimus ad _____ advenit.
5. Magister intrāns discipulum salūtat eumque _____ iubet: "Salvē, Sexte! _____!"
6. _____ [= deinde] Sextus in _____ suā cōnsīdit.
7. Discipulus _____ [= tacēns] ante magistrum sedet.
8. Sextus iam adest, _____ [= sed] cēterī discipulī _____ adsunt.
9. Magister irātus _____ : "Ō, discipulōs improbōs...!"
10. Titus _____ [= ōstium] pulsat _____ lūdum intrat.
11. Titus nōn _____ intrat, sed p̄imum iānuam pulsat.

Exercitium 3

1. Quō it Mārcus? ...
2. Quis est Diodōrus? ...
3. Cūr Mārcus magistrum suum metuit? ...
4. Quōmodo magister discipulōs improbōs pūnit? ...
5. Cui discipulī pārent? ...
6. Quis discipulus p̄imus ad lūdum advenit? ...
7. Quid facit Sextus cum magister intrat? ...
8. Cūr irātus est magister? ...
9. Estne Sextus discipulus improbus? ...
10. Quid facit Titus antequam lūdum intrat? ...
11. Quid magister eum facere iubet? ...
12. Cūr Titus librum suum nōn habet? ...
13. Tūne magister/magistra an discipulus/discipula es? ...

*Lēctiō secunda (versūs 41–95)***Exercitium 4**

1. Lēander saccum port _____ ; item Syrus saccum port _____ .
2. Dāvus et Ursus lectīcam cum dominō port _____ .
3. Lēander: "Saccus quem tū port _____ , Syre, levior est quam is quem ego port _____ ."
4. Dāvus: "Saccī quōs vōs port _____ , Syre et Lēander, leviōrēs sunt quam lectīca quam nōs port _____ ."
5. Iūlia can _____ . Puerī nōn can _____ , sed rīd _____ , quod Iūliam canere aud _____ , nam puerī eam male canere put _____ .
6. Iūlia: "Cūr vōs rīd _____ , puerī, cum mē canere aud _____ ? Nōnne mē bene canere put _____ ?"
7. Mārcus: "Nōs rīd _____ cum tē canere aud _____ , Iūlia, quia tē male canere put _____ !"
8. Quīntus: "Ego nōn rīd _____ cum tē canere aud _____ ."
9. Iūlia: "Aud _____ ne, Mārce? Quīntus nōn rīd _____ cum mē canere aud _____ . Cūr tū nōn rīd _____ , Quīnte? Tūne mē bene canere put _____ ?"
10. Quīntus: "Ego put _____ tē vōcem satis pulchram habēre. Nōn male can _____ , ut parva puella."
11. Iūlia: "Ego bene can _____ , at vōs male can _____ !"
12. Quīntus: "Nōn male can _____ , ut magnī puerī!"

antequam
at
cōnsidere
discipulus
exclāmāre
iānuā
lūdus
magister
nōndum
pūnīre
sella
sevērus
statim
tacitus
tum
virga

Lēctiō II

- [1] -ō -āmus
-ās -ātis
-at -ant
- [2] -eō -ēmus
-ēs -ētis
-et -ent
- [3] -ō -imus
-is -itis
-it -unt
- [4] -iō -imus
-is -itis
-it -iunt

convenire
dēsinerē
domī
inferior
nisi
nōs
posterior
quid
quod
reddere
redīre
sē
sī
tergum
vērum
vōs

Exercitium 5

1. Mārcus (ad Sextum et Titum): “_____ magistrum nōn salūtātis...”
2. Sextus et Titus: “Id _____ nōn est: _____ magistrum salūtāmus.”
3. Magister: “Vērum dīcitis. _____ Mārcus dīcit vērum nōn est.”
4. Magister irātus _____ Mārci verberat.
5. Tergum est pars corporis _____ .
6. Mārcus nōn lacrimat, neque enim lacrimāre puerō Rōmānō _____ .
7. Magister eum verberāre _____ , atque puer ad sellam suam _____ .
8. _____ [= cūr] Mārcus nōn cōnsīdit? Nōn cōnsīdit, quia pars tergī _____ ei dolet.
9. Quīntus nōn in ludō, sed _____ est.
10. Mārcus: “Quīntus dīcit ‘_____ aegrum esse.’”
11. Magister: “_____ frāter tuus aeger est, in lūdum ire nōn potest.”
12. Magister Mārcum Titō tabulam _____ iubet.
13. Magister: “Necesse est tē pūnīre, _____ tabulam nunc reddis Titō!”

Exercitium 6

1. Quis discipulus postrēmus advenit? ...
2. Mārcusne magistrum salūtāt? ...
3. Cūr magister Mārcum verberat? ...
4. Cūr Mārcus nōn lacrimat? ...
5. Quō magister puerum redire iubet? ...
6. Cūr Mārcus nōn cōnsīdit? ...
7. Quid est tergum? ...
8. Ubi est frāter Mārci? ...
9. Cūr Quīntus in lūdum ire nōn potest? ...
10. Quid magister puerōs iubet? ...
11. Cūr Mārcus librum Titī habet? ...
12. Cūr Titus nōn potest mālum reddere Mārcō? ...

Lēctiō III

ego nōs
tū vōs
is iī

sum sumus
es estis
est sunt

possum possumus
potes potestis
potest possunt

*Lēctiō tertiā (versūs 96–128)***Exercitium 7**

1. Dāvus et Ursus, quī dominum vehunt, iam fessī _____ .
2. Syrus et Lēander saccōs vehunt; _____ nōndum fessī _____ .
3. Dāvus: “Nōs fessī _____ . Nōnne vōs fessī _____ , Syre et Lēander?”
4. Syrus: “_____ fessī nōn _____ . Cūr _____ fessī _____ , Dāve et Urse?”
5. Ursus: “Nōs fessī _____ , quia dominus gravis _____ .”
6. Dāvus: “St! Dominus dormit; _____ quoque fessus _____ .”
7. Ursus: “_____ quī vehitur fessus esse nōn pot _____ .”
8. Servī, quī dominum portāre iam nōn pos _____ , lectīcam in viā pōnunt. Dominus excitātur.
9. Iūlius: “Cūr hīc consistimus? Ubi _____ ?”
10. Dāvus: “In monte _____ . Iam tē portāre nōn pos _____ , domine.”
11. Iūlius: “Quid mē portāre nōn pot _____ ?”
12. Dāvus: “Tē portāre nōn pos _____ , quia nimis gravis _____ .”
13. Iūlius: “Ego gravis nōn _____ , nec lectīca gravis _____ .”
14. Ursus: “Sine tē lectīca gravis nōn _____ . Tūne apud lectīcam ambulāre pot _____ ?”
15. Iūlius: “Fessus _____ : ambulāre nōn pos _____ .”
16. Dāvus: “_____ nōn tam fessus _____ quam nōs _____ .”
17. Iūlius: “Vērum dīcis: ego nōn tam fessus _____ quam vōs _____ , sed _____ dominus _____ , _____ servī _____ !”

Exercitium 8

- Magister librum aperit ac _____ incipit.
- Dum magister recitat, _____ discipulī dormiunt [= nūllus discipulus vigilat].
- Discipulī tam bene dormiunt quam domī in _____ [= parvis lectis].
- Ergō posteriōrem librī partem nōn audiunt, sed tantum _____ partem.
- Magister eōs verberat. Discipulī: "Cūr _____ verberās?"
- Magister: " _____ verberō, quod aliō modō _____ excitāre nōn possum."
- In lūdō dormire nōn _____ .

lectulus
licēre
nōs (acc)
omnēs
prior
recitāre
vōs (acc)

Exercitium 9

- Quid facit magister antequam recitāre incipit? ...
- Tōtumne librum audiunt discipulī? ...
- Cūr nōn audiunt posteriōrem librī partem? ...
- Cūr magister recitāre dēsinit? ...
- Quōmodo magister discipulōs excitat? ...
- Quid Mārcus dicit magistrō irātō? ...
- Quōmodo magister discipulōs pūnit? ...
- Cūr discipulī nōn cōnsidunt? ...
- Cūr magister eōs ante sellās stāre iubet? ...
- Quid recitat magister sedēns? ...
- Num in lūdō dormire licet? ...
- Quid est lectulus? ...
- Tūne stāns dormire potes? ...
- Ubi vōs dormire solētis, discipulī? ...

*Lēctiō grammatica (versūs 129–170)**Lēctiō grammatica***Exercitium 10**

- Voc|ō, vocā|mus* _____ prīma est.
- Vocā|s, vocā|tis* _____ _____ est.
- Voca|t, voca|nt* _____ _____ est.
- Voc|ō* persōna _____ singulāris est; *vocā|mus* est _____ plūrālis.
- Vocā|s* _____ secunda _____ est; *vocā|tis* est _____ .
- Voca|t* persōna _____ _____ est; *voca|nt* est _____ .

persōna (pers.)

sing. plūr

pers. 1 -ō -mus

pers. 2 -s -tis

pers. 3 -t -nt

[1] 1 -ō -ā|mus

2 -ā|s -ā|tis

3 -a|t -a|nt

[2] 1 -e|ō -ē|mus

2 -ē|s -ē|tis

3 -e|t -e|nt

[3] 1 -(i)ō -imus

2 -is -itis

3 -it -(i)unt

[4] 1 -ī|ō -ī|mus

2 -ī|s -ī|tis

3 -ī|t -ī|unt

	Sing.	Plūr.	Sing.	Plūr.	Sing.	Plūr.
7. Pers. 1	<i>am</i> _____	<i>am</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>aud</i> _____	<i>aud</i> _____
8. Pers. 2	<i>am</i> _____	<i>am</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>aud</i> _____	<i>aud</i> _____
9. Pers. 3	<i>am</i> _____	<i>am</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>vid</i> _____	<i>aud</i> _____	<i>aud</i> _____
10. Pers. 1	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>s</i> _____	<i>s</i> _____
11. Pers. 2	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>es</i>	<i>es</i> _____
12. Pers. 3	<i>dūc</i> _____	<i>dūc</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>fac</i> _____	<i>es</i> _____	<i>s</i> _____